

Kultuuriministri määruse „Kultuuriministri 30. septembri 2025. a määruse nr 6 „Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord ning sportlasele ja tema treenerile preemia määramise kord“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kultuuriministri määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) muudetakse kultuuriministri 30. septembri 2025. a määruse nr 6 „Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord ning sportlasele ja tema treenerile preemia määramise kord“ 6. oktoobril 2025. a jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 03.10.2025, 17.

Määrus kehtestatakse spordiseaduse (SpS) § 9 lõike 6 alusel.

Määrusega muudetakse spordialaliidu toetuse andmise tingimusi. 2025. aasta suvel analüüsis Kultuuriministeerium spordialaliidu toetusmeedet ja Eesti Olümpiakomitee ja spordialaliitudega toimunud ühiste arutelude tulemusena on Kultuuriministeerium otsustanud alates 2026. aastaks eraldatavate toetuste puhul senised spordialaliitude toetused – tegevustoetus, noortespordi toetus ja spordikohtunike arendamise toetus – liita üheks toetusmeetmeks nimetusega „Spordialaliidu tegevustoetus“.

Senine süsteem, kus iga toetuse liik oli eraldi reguleeritud, ei võimaldanud piisavalt arvestada ala spetsiifilisi prioriteete. See tähendas ka suur halduskoormust – taotlejatel tuli arvestadade erinevate taotluste, tähtaegade, kriteeriumite ja aruannetega, mis muutis protsessi nii spordialaliitudele kui ka toetuse andja jaoks keerukaks ja killustatuks.

Spordialaliidu tegevustoetus uues formaadis:

- Võimaldab alaliitudel ise otsustada, kuidas toetust kasutada vastavalt oma arengukavale ja hetkeseisule;
- Vähendab halduskoormust ja lihtsustab kogu taotlemise protsessi;
- Toetab paindlikku ja strateegilist juhtimist, andes spordialaliitudele võimaluse reageerida kiiremini muutuvatele vajadustele.

Nimetatud kolme meetme maht kokku oli 2025. aastal 4,37 mln eurot. Riigieelarve strateegia 2026-2029 raames kokku lepitud kärpe tagajärjel väheneb nimetatud taotlusvoorude maht 2026. aastaks 4,35 mln euron.

Samuti suurendatakse eelnõuga minimaalset spordialaliidu toetuse suurust. Varem oli väikseim võimalik toetus 5000 eurot, edaspidi on see 10 000 eurot.

Määrusega lisanduvad ka täiendavad tingimused toetuse taotlejale, kui ta on spordiorganisatsioon spordiseaduse tähenduses. Mistahes sporditoetuse saamiseks peab

spordiorganisatsioon olema liitunud rahvusliku olümpiaomitee Hea juhtimistavaga ning oma põhikirja või muude asjaomaste dokumentidega jõustanud Eesti dopinguvastased reeglid ning Eesti spordieetika reeglid. Samuti kaotatakse maksimaalse kahe taotluse esitamise piirang rahvusvahelise spordisündmuse korraldamise toetuse taotlusvoorus ja täpsustatakse maakonna spordiliidu toetuse osakaalusid.

1.2.Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi spordiosakonna juhataja Margus Klaan (margus.klaan@kul.ee, tel 628 2328), Kultuuriministeeriumi spordiosakonna nõunik Kaili Kukumägi (kaili.kukumagi@kul.ee, tel 628 2239) ja Kultuuriministeeriumi õigus- ja haldusosakonna jurist Mari Kõrtsini (mari.kortsini@kul.ee, tel 628 2254).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

§ 1. Kultuuriministri 30. septembri 2025. a määruse nr 6 „Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord ning sportlasele ja tema treenerile preemia määramise kord“ muutmine

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse §-i 3 sõnastust. Lõikes 2 muudetakse spordialaliidu toetuse ülesehitust ning selle alaliike. Spordialaliidu tegevustoetus, noortesporditoetus ja spordikohtunike toetus ühendatakse üheks toetuse alaliigiks – spordialaliidu tegevustoetuseks. See muudatus võimaldab väiksema halduskoormusega ja suurema paindlikkusega toetada spordialaliite vastavalt nende tegelikele vajadustele ja arengueesmärkidele.

Vastavaid tegevusi (sh noortespordi arendamist) toetatakse ka edaspidi, kuid mitte eraldiseisva toetuse alaliigina ja mitte nii rangelt kehtestatud kriteeriumite alusel. Sellega seondult muudetakse ka § 3 lõiget 3, mis annab õiguse osa toetusest anda noortespordi arendamiseks edasi spordialaliidu liikmeks olevatele spordiklubidele ja -koolidele. Senini kehtis süsteem, mille järgi anti selge jaotus, mille jaoks ja kui palju võib toetust edasi anda (sh pidi edasiantav toetus olema osa noortespordi toetuse summast). Eelnõuga antakse spordialaliidule suurem vabadus selle jaotuse otsustamise osas, arvestades siiski lõikes 4 toodud nõuetega, mis jäävad endiselt kehtima.

Seni § 3 lõikes 5 toodud põhimõtte toetuse edasi andmise kohta tuuakse eelnõuga lõikesse 3 ning lõikes 6 toodud põhimõtte spordikohtunike tegevuse arendamise toetuse kasutamiseks kaotatakse, kuivõrd see ei ole edaspidi enam asjakohane, kui eraldiseisvalt spordikohtunike tegevuse toetust spordialaliidu toetuse alaliigina ei eraldata. Sellega seoses kaotatakse seni kehtinud lõige 5 ja 6 ning lõiked 7, 8 ja 9 loetakse lõigeteks 5, 6 ja 7.

Eelnõu § 1 punktiga 2 lisanduvad § 8 lõikesse 8 punktid 3 ja 4, mille kohaselt peab toetuse taotleja, kes on spordiorganisatsioon spordiseaduse tähenduses, olema liitunud rahvusliku olümpiaomitee Hea juhtimistavaga ning olema oma põhikirja või muude asjaomaste dokumentidega jõustanud Eesti dopinguvastased reeglid. Tegemist on spordivaldkonnas kokku lepitud reeglitega, mida peavad rakendama kõik spordiorganisatsioonid. Kui spordiorganisatsioon ei ole nõus nimetatud reegleid järgima, siis ei ole tal õigust ka riiklikule toetusele.

Eelnõu § 1 punktiga 3 lisandub § 8 lõikesse 8 punkt 5, mille kohaselt peab toetuse taotleja, kes on spordiorganisatsioon spordiseaduse tähenduses, olema oma põhikirja või muude asjaomaste dokumentidega jõustanud Eesti spordieetika reeglid. Sätte lisamise taust on sama, mis eelnõu § 1 punktiga 2 lisandunud sätete puhul, kuid antud muudatus jõustub hiljem. Hetkel ei ole Eesti Olümpiakomitee veel Eesti spordieetika reegleid kehtestanud, need jõustuvad 1. juulil 2026. a ja sellest hetkest hakkab kehtima ka eelnõuga lisanduv nõue spordiorganisatsioonidele neid jõustada.

Eelnõu § 1 punktiga 4 kaotatakse § 9 lõikes 12 sätestatud nõue, et rahvusvahelise spordisündmuse toetuse taotlusvooru võib üks taotleja esitada kuni kaks taotlust. Nõue kitsendas suurte ja mitme erineva distsipliiniga spordialaliitudel taotleda toetust mitme olulise rahvusvahelise spordisündmuse korraldamiseks. Piirangu eemaldamine toetab suurema arvu kvaliteetsete ja Eesti rahvusvahelist nähtavust suurendavate spordisündmuste elluviimist.

Eelnõu § 1 punktiga 5 täpsustatakse § 18 lõikes 1 toodud maakonna spordiliidu toetuse osakaalusid. Uue sõnastuse kohaselt lähtutakse maakonna spordiliidu toetuse taotluste hindamisel ja toetuse suuruse arvutamisel järgmistest asjaoludest:

- 1) 60% toetuse kogusummast jaotatakse maakondade vahel võrdselt;
- 2) 20% toetuse kogusummast jaotatakse maakondade vahel, arvestades riigi elanike koguarvu ja maakonna elanike arvu suhtarvu rahvastikuregistri andmetel käesoleva määruse § 11 lõikes 5 sätestatud tähtpäeva seisuga. Harjumaa elanike koguarvust jäetakse välja Tallinna linna elanike arv;
- 3) 20% toetuse kogusummast jaotatakse maakondade vahel, arvestades kavandatavate tegevuste mõju liikumisharrastuse edendamisele eri sihtrühmade hulgas riigi strateegilistele eesmärkidele tuginedes.

Varasemalt oli iga nimetatud jaotus kehtestatud protsendivahemikuna – punktis 1 55-65%, punktis 2 20-25% ja punktis 3 10-20% . Kuna aga osakaalud on hetkel vaikumisi vastavalt 60%, 20% ja 20% ning neid ei ole plaanis tulevikus muuta, siis selguse huvides viiakse täpsed osakaalud määruse tasandile.

Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse § 22 lõike 10 sõnastust. Seoses spordialaliidu toetuse alaliikide ümberkorraldamisega kehtestatakse uus alaliidu tegevustoetuse piirmäär. Kuna eelnõuga ühendatakse kolm spordialaliitudele suunatud taotlusvooru (sh nende eelarved) üheks, siis on oluline tõsta ka toetuse eraldamise alammäära.

Eelnõu § 1 punktiga 7 kehtestatakse määruse lisa uus redaktsioon.

Seoses sellega, et senised spordialaliidu toetuse alaliigid – tegevustoetus, noortesporditoetus ja kohtunike toetus – liidetakse edaspidi üheks spordialaliidu tegevustoetuseks, täpsustatakse ka määruse lisas olevaid spordialaliidu toetuse andmise kriteeriume. Samuti tehakse tehnilisi ja keelelisi täpsustusi selleks, et lisa oleks loetav, üheselt tõlgendatav ning arusaadav. Sisulised muudatused on välja toodud alljärgnevalt.

Lisa punktis 1 muudetakse toetuse jagunemise osakaale erinevate spordialaliitude rühmade raames. Spordialaliidu toetuse kogusumma jaotatakse kolme alaliitude rühma vahel edaspidi järgmiselt:

- 57–63% olümpiaalade spordialaliidud;

- 27–33% võistkondlikke sportmänge arendavad spordialaliidud (nii olümpiaaladel kui mitte olümpiaaladel);
- 7–13% muud spordialaliidud.

Täpse protsentuaalse jaotuse otsustab iga eelarveaasta kohta toetuse andja (rahvuslik olümpiakomitee) moodustatud spordialaliidu toetuse taotlusvooru hindamiskomisjon.

Muudatus on vajalik selleks, et erinevate rühmade vahel säiliks sarnased osakaalud ja summad ka peale kolme toetuse alaliigi kokku tõstmist.

Lisa punktiga 2 lisandub säte, mille kohaselt punktis 1 viisil jaotatud summad jaotatakse omakorda veel kaheks ning 65% igast summast eraldatakse vastava rühma spordialaliitudele lisa punktide 7-17 alusel ja vähemalt 35% lisa punktide 18-22 alusel noorte harrastajate arvust ja noorte saavutustest lähtudes. Ka antud juhul otsustab täpse protsentuaalse jaotuse iga eelarveaasta kohta toetuse andja (rahvuslik olümpiakomitee) moodustatud spordialaliidu toetuse taotlusvooru hindamiskomisjon.

Kuigi noortesporti toetust edaspidi enam ei eraldata, on siiski oluline noorte harrastajate arvu ja noorte saavutusi toetuse eraldamisel arvesse võtta, mistõttu on loodud ka punktis 2 toodud jaotus.

Lisa punktis 5 tuuakse välja tervikuna kõik kriteeriumid mida edaspidi spordialaliidu tegevustoetuse taotluste hindamisel arvestatakse. Varasemalt olid need killustunud erinevate toetuse alaliikide vahel.

Lisa punktis 7 tuuakse välja, kuidas arvutatakse iga alaliidu toetus lisa punktis 2 toodud 65% toetuse kogusummast. Oma sisult sarnaneb hindamissüsteem varasemalt ainult spordialaliidu tegevustoetuse (üks kolmest alaliigist) kohta kehtinud hindamissüsteemile.

Lisa punktides 11.7, 14.7, 20.8, 22.8 laiendatakse taotlusvooru hindamiskomisjoni õigust vajadusel muuta saavutuspunktide osas kehtestatud koefitsiente. Varasemalt kehtis see õigus ainult teatud koefitsientide puhul, kuid paindlikuma ja kõikide alaliitude omapärade arvesse võtmiseks laiendatakse eelnõuga seda õigust nii, et edaspidi on komisjonil õigus muuta kõiki kehtivaid koefitsiente.

Lisa punktis 17 täiendatakse Hea juhtimistava järgmise hindamise kriteeriume. Esiteks täiendatakse punkti 17.3 ja edaspidi hinnatakse selle kohaselt, kas spordialaliidu juriidilisest isikust liikmed on kantud Eesti Spordiregistrisse ja esitavad sinna nõutud andmeid õigeaegselt. Varasemalt hinnati vaid seda, kas liikmed on üleüldiselt registrisse kantud, kuid oluline on ka hinnata, kas andmed on esitatud ja vajadusel uuendatud õigeaegselt. Samuti lisandub täiendav kriteerium punkti 17.7, mille järgi hinnatakse Hea juhtimistava järgimise all edaspidi ka koostööd SA Liikumisharrastuse Kompetentsikeskusega. Koostöö hindamine on vajalik selleks, et tagada Eesti spordieesmärkide saavutamine, mille hulka kuulub ka liikumisharrastuse edendamine.

Lisa punktis 18 tuuakse välja, kuidas arvutatakse iga alaliidu toetus lisa punktis 2 toodud 35% toetuse kogusummast. Oma sisult sarnaneb hindamissüsteem varasemalt ainult noortesporti toetuse kohta kehtinud hindamissüsteemile.

Eelnõu §-ga 2 kehtestatakse rakendussäte, mille kohaselt jõustub eelnõu § 1 punkt 3 1. juulil 2026. a. See tähendab, et Eesti spordieetika nõuete jõustamist vaadatakse kriteeriumina alates 1.juulist 2026. a esitatud toetuse taotluste puhul.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Kavandatud spordialaliitude toetuste liitmine üheks tegevustoetuseks avaldab positiivset mõju spordivaldkonna arengule tervikuna. Toetussüsteemide kaasajastamine loob eeldused efektiivsemaks, paindlikumaks ja sisulisemaks spordiala arendamiseks. Muudatuse tulemusena väheneb halduskoormus, spordialaliitudele antakse suurem vastutus oma toetuse kasutamisel ja samuti võimaldab muudatus edaspidi ressursse kasutada seal, kus need kõige paremini toetavad spordiala terviklikku arengut ja sportlike tulemuste saavutamist. Sarnane lähenemine, üldise tegevustoetuse kaudu mitme eesmärgi täitmine, on kasutusel ka teistes kultuuri- ja haridusvaldkondades. See toetab usalduspõhist partnerlust riigi ja organisatsioonide vahel ning on kooskõlas riigihalduse üldpõhimõtetega, mis eelistavad lihtsustatud ja tulemuspõhist rahastamismudelit. Eeltoodust lähtudes on muudatuse mõju valdkonna jaoks tervikuna positiivne, negatiivsed mõjud puuduvad.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse muutmisega ei kaasne lisakulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras ehk kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Olümpiakomiteele, Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutusele, SA-le Liikumisharrastuse kompetentsikeskus, Spordikoolituse ja -Teabe SA-le ning spordialaliitudele.